

نقدنامه تاریخ، باستان شناسی و هنر

دکتر محمد سپهری

دکتر علی محمد ولوی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۸۹

سرشناسه: سپهری. محمد. ۱۳۴۴ -

عنوان نام پدیدآور: نقدنامه تاریخ، باستان شناسی و هنر به کوشش محمد سپهری و علی محمد ولوی.

منشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. ۱۳۸۹.

منشخصات ظاهری: ۱۳۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۶-۴۸۲-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: باستان‌شناسی - کتاب‌های نقد شده موضوع: هنر - کتاب‌های نقد شده

موضوع: تمدن اسلامی - کتاب‌های نقد شده موضوع: ایران - تاریخ - کتاب‌های نقد شده

سناسه افزوده: ولوی. علی محمد. ۱۳۳۵ -

شناسه افزوده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۹ ی ۷ ۲۳ س/ ۱۰۹ DSR

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵ / ۰۰۷۲

شماره کتابشناسی: ۲۲۰۳۴۵۳

نقدنامه تاریخ، باستان‌شناسی و هنر

مؤلف: دکتر محمد سپهری، دکتر علی محمد ولوی

ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیر نشر: ناصر هجرانی

ناظر چاپ: مجید اسماعیلی‌زارغ

آماده‌سازی فنی: امیر خرم

ویراستار: مهرنوش اکبرخانزاده

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: سمانه امیری

طراح جلد: مجید اکبری‌کلی

اجرای جلد: اعظم صادقیان

چاپ اول: ۱۳۸۹

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: نشر قام

ردیف انتشار: ۸۹-۶۰

بها: ۳۵۰۰ تومان

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

ISBN 978-964-426-482-5

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۶-۴۸۲-۵

نشانی: تهران. صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۴۱۹. تلفن: ۸۸۰۴۶۸۹۱-۳. فاکس: ۸۸۰۳۶۳۱۷

فهرست مطالب

الف . گزارشی از عملکرد گروه تاریخ و باستان‌شناسی	۱
ب . مقاله‌های نقد کوتاه	۹
تاریخ ایران اسلامی	۱۱
تاریخ سامانیان عصر طلایی ایران بعد از اسلام	۲۱
جغرافیای تاریخی کشورهای اسلامی	۲۵
دانش مسلمین	۲۸
تاریخ فقه و فقها	۳۱
تاریخ هنر	۳۸
وامداری غرب نسبت به شرق، به‌ویژه، اسلام و ایران	۴۳
باستان‌شناسی و هنر در هزاره اول قبل از میلاد	۵۲
فن و هنر سفالگری	۵۵
هنر بین‌النهرین باستان هنر کلاسیک خاور نزدیک	۵۸
باستان‌شناسی هنر و آسیای صغیر	۶۳
هنرمردن؛ بررسی و تحلیل هنر معاصر جهان	۶۶
آغاز شهرنشینی در ایران	۷۰
فلسفه تاریخ ابن‌خلدون	۷۲
تاریخ اسلام کمبریج	۷۴
تاریخ صدر اسلام (عصر نبوت)	۷۶

۷۸.....	تاریخ نوشته‌های جغرافیایی در جهان اسلامی
۸۰.....	تاریخ تحولات ایران در دوره سامانیان
۸۲.....	دولت ابویان
۸۴.....	فاطمیان در مصر
۸۶.....	تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی
۸۸.....	حیات فکری سیاسی امامان شیعه
۹۰.....	نخستین رویارویی‌های اندیشه‌گران ایران
۹۲.....	ایران در دوره سلطنت قاجار
۹۴.....	مسلمانان در بستر تاریخ
۹۶.....	ایران باستان
۹۸.....	تاریخ تمدن، تحلیلی از تاریخ جهان (از آغاز تا عصر حاضر)
۱۰۰.....	تاریخ هنر و معماری ایران در دوره اسلامی
۱۰۲.....	هنر و معماری اسلامی
۱۰۶.....	ایران از آغاز تا اسلام
۱۱۰.....	بامداد اسلام
۱۱۲.....	تاریخ اسلام
۱۱۴.....	کارنامه اسلام
۱۱۶.....	تاریخ در ترازو
۱۱۹.....	تاریخ مشروطه ایران
۱۲۲.....	تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی در اواسط قرن پنجم هجری
۱۲۵.....	ج. گزارش هم‌اندیشی استادان تاریخ
۱۲۷.....	مقدمه
۱۳۱.....	د. کمیته‌های تاریخ (اسلام و ایران)
۱۳۳.....	محورهای مورد بحث به تفکیک کمیته‌های تخصصی
۱۳۴.....	برنامه هم‌اندیشی

گروه تاریخ و باستان شناسی از نخستین گروه های شورای بررسی متون علوم انسانی است که کار خود را با همکاری شماری از فضایی حوزه علمیه قم و استادان فرهیخته و متعهد دانشگاه در دو بخش عضویت و داوری، در سال ۱۳۷۵ آغاز کرد. ضرورت بررسی دقیق متون درسی علوم انسانی خصوصاً، در حوزه تاریخ و سمت گیری مراکز آموزشی و اقبال گسترده طالبان علم به این رشته، فعالیت هر چه بیشتر گروه را ایجاب می کرد. در سال های نخست فعالیت، با توجه به همکاری گروهی از استادان و اندیشمندان فاضل حوزه علمیه و عضویت تنی چند از آنان در گروه و به منظور آشنایی و آگاهی هر چه بیشتر از دستاوردهای علمی و آثار منتشره حوزه و نیز فعالیت های آموزشی و پژوهشی دایر در حوزه تاریخ، جلسات گروه در شهر مقدس قم تشکیل می شد. این جلسات به منظور تمرکز و هماهنگی بیشتر با سایر گروه های شورا به تهران منتقل شد.

ثمره فعالیت گروه تاریخ که علاوه بر عضویت گروهی از استادان حوزه و دانشگاه، از همکاری شمار فراوانی از داوران صاحب نظر و متعهد در سه حوزه تاریخ (اسلام، تاریخ ایران و تاریخ و تمدن اسلامی)، هنر و باستان شناسی برخوردار است، به طور خلاصه به شرح زیر است:

- ۱- تشکیل ۱۶۳ جلسه در دو دوره فعالیت در تهران و قم؛
- ۲- بررسی، داوری و ارزیابی ۱۹۹ عنوان کتاب (درسی، کمک درسی، منبع مطالعاتی) در حوزه های تاریخ، هنر و باستان شناسی؛
- ۳- داوری دوباره و بازبینی ۸۸ عنوان کتاب در حوزه های مذکور؛
- ۴- یکبار داوری و بازبینی ۶۳ عنوان کتاب؛
- ۵- از این میان ۸۲ عنوان کتاب با دو بار داوری و بازبینی و ۱۰ عنوان کتاب با یک بار داوری و بازبینی، نهایی شده است.

گروه هم اکنون با حضور فعال و شرکت منظم اعضاء و همکاری مستمر و مداوم و قابل تقدیر داوران صاحب نظر و متعهد حوزه و دانشگاه به کار خود ادامه داده و امیدوار است بیش از پیش از پیش از دیدگاه ها، آراء و نظرات سازنده استادان، نویسندگان و پژوهشگران ارجمند حوزه و دانشگاه برخوردار باشد.

گزارش کلی و نقد یک سطری کتاب های ارزیابی شده در گروه تاریخ و باستان شناسی در جدول زیر است:

کتاب	مؤلف / مترجم	سال نشر	ناشر	نتیجه ارزیابی
۱. تاریخ ایران اسلامی	رسول جعفریان	۱۳۸۱	مؤسسه فرهنگی اندیشه معاصر	منبع کمک درسی همراه با مستندسازی و ذکر منابع و مأخذ
۲. تاریخ سامانیان عصر طلایی ایران بعد از اسلام	جواد هروی	۱۳۸۰	امیرکبیر	منبع کمک درسی برای دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد
۳. جغرافیای تاریخی کشورهای اسلامی (۱)	حسین قره چانلو	۱۳۸۰	سمت	منبع کمک درسی برای دوره کارشناسی ارشد
۴. دانش مسلمین	محمدرضا حکیمی	۱۳۷۹	دفتر نشر فرهنگ اسلامی	متن کمک درسی برای رشته تاریخ و تمدن اسلامی و تاریخ در علوم اسلامی
۵. تاریخ فقه و فقهاء	ابوالقاسم کرجی	۱۳۷۵	سمت	منبع اصلی با اصلاحات
۶. تاریخ هنر	ه. و. جنسن با همکاری دوراجین جنسن / پرویز مرزبان	۱۳۶۸	سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی	یک کتاب مرجع و تحقیقی
۷. وادمداری غرب نسبت به شرق ، به ویژه ، اسلام و ایران	محمدآراسته‌خو	۱۳۷۹	سمت	منبع کتابخانه‌ای
۸. باستان شناسی و هنر ایران قبل از میلاد	حسن طلایی	۱۳۷۴	سمت	متن درسی پس از انجام اصلاحات
۹. فن و هنر سفالگری	فائق توحیدی	۱۳۷۹	سمت	متن درسی برای دوره کارشناسی ارشد

کتاب	مؤلف / مترجم	سال نشر	ناشر	نتیجه ارزیابی
۱۰. هنر بین النهرین باستان، هنر کلاسیک خاور نزدیک	آنتون مورنگات / زهرا باستی و محمدرحیم صراف	۱۳۷۳	سمت	منبع کمک درسی
۱۱. باستان شناسی و هنر آسیای صغیر	بهمن فیروزمندی شیره جینی	۱۳۷۸	سمت	یک منبع کمک درسی و نمونه‌ای از تحقیق روش مند برای آشنایی دانشجویان
۱۲. هنر مدرن بررسی و تحلیل هنر معاصر جهان	مرتضی گودرزی	۱۳۸۱	پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی	منبع کمک درسی
۱۳. هنر و معماری اسلامی	ریچارد اتینگهاوزن و الگ گریپر / دکتر یعقوب آزند	۱۳۷۸	سمت	منبع اصلی با اصلاحات
۱۴. ایران از آغاز تا اسلام	رومن (رومان) گیرشمن / محمدمعین	۱۳۷۴	علمی و فرهنگی	منبع اصلی در رشته باستان شناسی، تاریخ و معماری در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد
۱۵. بامداد اسلام	عبدالحسین زرین کوب	۱۳۶۹	امیرکبیر	منبع کمک درسی پس از انجام اصلاحات
۱۶. تاریخ اسلام	علی اکبر فیاض	۱۳۷۶	دانشگاه تهران	منبع اصلی پس از رفع نواقص صوری و محتوایی
۱۷. کارنامه اسلام	عبدالحسین زرین کوب	۱۳۷۶	امیرکبیر	منبع اصلی رشته تاریخ و تمدن در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد

کتاب	مؤلف / مترجم	سال نشر	ناشر	نتیجه ارزیابی
۱۸. تاریخ در ترازو	عبدالحسین زرین کوب	۱۳۷۰	امیر کبیر	منبع اصلی
۱۹. تاریخ مشروطه ایران	احمد کسروی تبریزی	۱۳۷۳	امیر کبیر	منبع کمک درسی
۲۰. تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی تا اواسط قرن پنجم هـ	ذبیح الله صفا	۱۳۵۶	امیر کبیر	منبع کمک درسی برای دوره‌های تکمیلی
۲۱. تاریخ هنر و معماری ایران در دوره اسلامی	محمدیوسف کیانی	۱۳۷۴	سمت	منبع اصلی رشته باستان‌شناسی دوره کارشناسی
۲۲. فلسفه تاریخ ابن خلدون	محسن مهدی / مجید مسعودی	۱۳۷۳	علمی - فرهنگی	منبع کمک درسی برای دوره کارشناسی ارشد
۲۳. تاریخ اسلام کمبریج	دانشگاه کمبریج / احمد آرام	۱۳۷۷	امیر کبیر	منبع کمک درسی برای تحصیلات تکمیلی
۲۴. تاریخ صدر اسلام (عصر نبوت)	غلامحسین زرگری نژاد	۱۳۷۸	سمت	منبع کمک درسی پس از اصلاحات
۲۵. تاریخ نوشته‌های جغرافیایی در جهان اسلامی	ایگناتی کراچکوفسکی / ابوالقاسم پاینده	۱۳۷۹	علمی - فرهنگی	منبع کمک درسی برای دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری
۲۶. تاریخ تحولات ایران در دوره سامانیان	ابوالقاسم فروزانی	۱۳۸۱	سمت	منبع کمک درسی
۲۷. دولت ایوبیان	محمد سهیل طقوس / عبدالله ناصری طاهری	۱۳۸۰	پژوهشکده حوزه و دانشگاه	منبع کمک درسی در دوره کارشناسی ارشد رشته تاریخ و تمدن ملل اسلامی

کتاب	مؤلف / مترجم	سال نشر	ناشر	نتیجه ارزیابی
۲۸. فاطمیان در مصر	عبدالله ناصری طاهری	۱۳۷۹	پژوهشکده حوزه و دانشگاه	منبع درسی در دوره کارشناسی رشته تاریخ پس از رفع نواقص
۲۹. تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی	برتولد اشپولر / جوادفلاطوری و مریم میراحمدی	۱۳۵۲	علمی - فرهنگی	متن درسی برای دوره کارشناسی ارشد رشته تاریخ
۳۰. حیات فکری سیاسی امامان شیعه	رسول جعفریان	۱۳۷۲	سازمان تبلیغات اسلامی	منبع کمک درسی با اصلاحات
۳۱. نخستین رویارویی‌های اندیشه‌گران ایران با دو رویه تمدن بورژوازی غرب	عبداللهادی جانی	۱۳۷۲	امیرکبیر	منبع فرعی
۳۲. ایران در دوره سلطنت قاجار	علی اصغر شمیم	۱۳۷۴	مدیر	یک متن کمک درسی
۳۳. مسلمانان در بستر تاریخ	یعقوب جعفری	۱۳۷۱	دفترنشر فرهنگ اسلامی	متن کمک درسی
۳۴. ایران باستان	حسن پیرنیا	۱۳۷۰	دنیای کتاب	متن کمک درسی برای دوره‌های تکمیلی
۳۵. تحلیلی از تاریخ جهان (از آغاز تا عصر حاضر)	آرنولد توین بی / یعقوب آژند	۱۳۶۸	مولی	متن کمک درسی برای رشته تاریخ تمدن و ملل اسلامی
۳۶. آغاز شهر نشینی در ایران	یوسف مجیدزاده	۱۳۶۸	نشر دانشگاهی	متن درسی همراه با اصلاحات